

واکنش مسئولانه یک استاد دانشگاه به تصمیم رییس جمهور؛

لزوم بازنگری در واگذاری طرح توسعه دریامحور ایران به مشاور خارجی

گروه مهندسی دریایی – نظر به سخنان رییس جمهور و اعلام به کارگیری مشاور خارجی در طراحی و توسعه دریایی کشور، فعالان دریایی کشور، واکنش نشان دادند و اغلب در محافل، در مذمت این تصمیم رییس جمهور، سخن گفته و می گویند. در این راستا، دکتر مهدی عجمی، عضو هیأت علمی گروه سواحل، بنادر و سازه‌های دریایی دانشگاه صنعتی شاهرود و رئیس پیشین انجمن مهندسی دریایی ایران، در نامه ای سرگشاده خطاب به رییس جمهور که در اختیار روزنامه دریایی اقتصادسرآمد قرار گرفت، عینا در این رسانه دریایی منتشر می شود. این نامه با بیانی علمی و منطقی، به ضرورت بازنگری در واگذاری طرح فرا ملی توسعه دریامحور ایران به مشاور خارجی و آثار و تبعات آن پر داخته و با نفی آن، طراحی توسعه دریایی کشور را فرصتی برای اعتماد واقعی به ظرفیت علمی داخلی نامیده است.

شرح این نامه بدون کم و کاست به شرح زیر است که علاوه بر هشدار و پیشنهاد به رییس جمهور، تلنگری معنادار به جامعه ساکت و انجمن های ساکن دریایی ایران دارد که اگر آن ها انگیزه و تحرک لازم را داشتند، رییس جمهور یک کشور به همکاری با نیروهای داخلی انگیزه نشان می داد و خلاء های تخصصی اطرافیان باعث نمی شد که سخن از مشاور خارجی به میان آورد؛ آن هم در موضوعی که بزرگان و نخبگان کم نظیری در تراز جهانی در کشور داریم. نامه که پیرو انتشار خبر جلسه اقتصاد دریامحور، مورخ یکم اردیبهشت ۱۴۰۴ و تاکید مجدد رییس جمهور بر تعیین هر چه سریع تر مشاور خارجی برای انجام طرح جامع توسعه دریامحور، نگاشته شده است به شرح زیر است:

جناب آقای دکتر پزشکیان با سلام و احترام

اینجانب به‌عنوان یک عضو کوچک هیأت علمی دانشگاه، رییس پیشین انجمن مهندسی دریایی ایران، و یکی از فعالان حوزه مهندسی سواحل، بنادر و سازه‌های دریایی طی دو دهه گذشته، بدغدغه‌های ملی و علمی، وظیفه خود می‌دانم که نسبت به تصمیم اخیر دولت مبنی بر واگذاری طرح جامع توسعه ملی دریامحور (BEDP یا BEMP) به یک مشاور خارجی که در جلسه توسعه دریامحور به‌صراحت از سوی جناب‌عالی مورد تأکید قرار گرفت، واکنشی مسئولانه و کارشناسانه ابراز کنم.

در این مسیر، نه از باب تقابل با رویکردهای مشارکتی – سرمایه‌گذاری بین‌المللی (که بسیاری هم امری پسندیده است) یا تعصبات ملی‌گرایانه، بلکه از موضعی فنی، منطقی، و حتی امنیتی برآمده از تجربه و شناخت عمیق نسبت به ماهیت چنین پروژه‌ای، بر آنم تا با استناد به دلایل مستند و قابل دفاع، پیشنهاد بازنگری در این تصمیم به نظر کارشناسی نشده را ارائه دهم.

- ظرفیت‌های موجود در داخل کشور؛ نادیده گرفتن پاشنشین؟**
طی دو دهه اخیر، ایران در زمینه مطالعات سواحل، بنادر، محیط زیست دریایی، آمایش فضایی و توسعه مناطق ساحلی و دریایی، صاحب تجارب قابل توجه و حتی منحصر به‌فردی شده است. ده‌ها طرح جامع و تفصیلی در سواحل جنوب و شمال کشور با مشارکت مشاوران داخلی و دانشگاه‌های معتبر اجرا شده‌اند؛ از جمله:
 - طرح‌های متعدد جامع توسعه بنادر در جنوب و شمال کشور (بنادر شهید رجایی، چابهار، امیرآباد، انزلی و ...) در سطوح ملی، منطقه‌ای، استانی و حتی بنادر خاص
 - طرح آمایش سرزمین مناطق ویژه اقتصادی بندری و دریایی در قالب پروژه اصلی و بسیاری طرح‌ها و پروژه های کوچک و بزرگ منشعب از آن منجمله جامنایی ۲۷ سکو تنگاه جدید ساحلی و ...
 - پروژه‌های جامع، فاخر و همچنان ادامه داری همچون مدیریت یکپارچه مناطق ساحلی (ICZM)
 - طرح‌های مطالعاتی مناطق آزاد دریایی، گردشگری، شیلاتی و حفاظت محیط‌زیستی در نهادهای و ارگان های دولتی و خصوصی، دانشگاهی و غیردانشگاهی
 - و حتی شاید تا بنینید، باور نفرمایید: تعداد انبوهی از

خبر

در دیدار معاون زیست دریایی و تالاب های سازمان محیط زیست با استاندارد مازندران تاکید شد: لزوم تسریع در اجرای مصوبات ستاد ملی برای احیای خلیج گرگان و تالاب میانکاله

در دیدار معاون محیط زیست دریایی و تالاب های سازمان حفاظت محیط زیست با استاندارد مازندران بر لزوم تسریع در اجرای مصوبات ستاد ملی برای احیای خلیج گرگان و تالاب میانکاله تاکید شد.

به گزارش اقتصادسرآمد،احمدرضا لاهیجان‌زاده با محمد‌مهدی یونسی – استاندار مازندران – در دفتر استانداری مازندران در تهران دیدار و گفت‌وگو کرد. این نشست با هدف بررسی روند اجرای مصوبات ستاد ملی هماهنگی

سیاست‌های کلی دریامحور

و خروجی کارش حتی اگر از نظر فنی جذاب باشد، در عمل بدون ضمانت اجرا و فاقد انسجام بومی خواهد بود.

۳- ضرورت شناخت بومی، مسئولیت‌پذیری و پیوستگی نهادی

مطالعات راهبردی در حوزه توسعه دریامحور، مستلزم آگاهی عمیق از بافت‌های فرهنگی-اجتماعی، مسائل حقوقی سرزمینی، و پیچیدگی‌های نهادی و اداری کشور است. ساختار بهره‌برداری از سواحل در ایران، چندوجهی و بعضاً مبتنی بر مفروضات تاریخی و بومی است که هیچ مشاور خارجی، هرچند صاحب صلاحیت، نمی‌تواند بدون زیست تجربی-آن‌ها را درک و تحلیل کند. مشاورى که نه ریشه در این سرسزمین دارد، نه تجربه‌ی زیسته در ساختار تصمیم‌سازی دریایی ایران، چگونه می‌خواهد برای ایران نقشه راه آینده را ترسیم کند؟

افزون بر این، تجربه‌های بسیار فراوان و قابل ارایه‌ای در همین حوزه‌های دریا، ساحل، بندر و صنایع دریایی و وابستگی آن (که بیان آنها در این اندک مقال و نوشتار نمی‌گنجند) نشان داده که پروژه‌هایی که صرفاً توسط مشاوران خارجی تهیه شده‌اند، نه‌تنها در اجرا با چالش‌های بومی‌سازی و پیاده‌سازی روبرو شده‌اند، بلکه عملاً پس از اتمام قرارداده‌ا، هیچ‌گونه پیوستگی نهادی و پشتیبانی بلندمدت از آن‌ها در کشور باقی نمانده است.

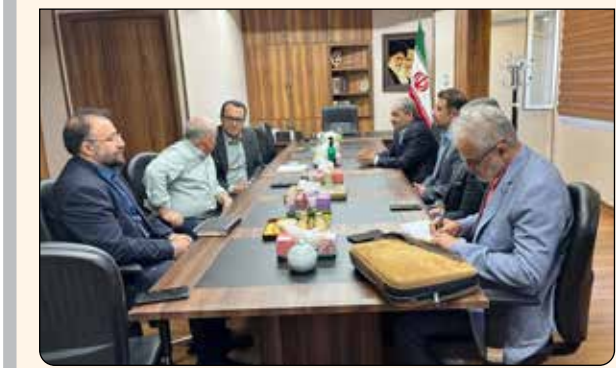
موضوع توسعه دریامحور، به‌شدت وابسته به عوامل فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، حقوقی، امنیتی و حتی مذهبی است. این ابعاد در ایران، پیچیدگی‌هایی دارند که در هیچ کشور دیگری یافت نمی‌شود. آیا مشاور خارجی می‌تواند ساختار پیچیده مالکیت سواحل، تضادهای کاربری در حریم دریا، نقش نهادهای محلی، اقتصادات امنیتی مرزهای آبی، چالش‌های زیست‌محیطی خاص خلیج‌فارس و دریای عمان، یا حساسیت‌های بومی مناطق شمالی و جنوبی کشور را درک کند؟

و مهم‌تر آنکه، در صورت بروز اشکال، چه سازوکار نظارتی، ضمانت اجرایی یا مسوولیت‌پذیری بر عملکرد مشاور خارجی وجود دارد؟ آیا از هم‌اکنون شاهد باز شدن در فسادهای احتمالی، رانت‌های پنهان، خروج اطلاعات راهبردی و تدوین سندی غیر کاربردی نخواهیم بود؟ آیا هزینه‌کرد بودجه ملی برای خرید مشاوره‌ای فاقد تجربه، توهین به نخبگان داخلی نیست؟ و نکته بسیار بسیار مهم مغفول مانده در فحوای این تصمیم اینک: چنین ابرپروژه‌ای، ماهیت علوم انسانی-مهندسی دارد؛ یعنی از منظر نیازهای انسانی (فرهنگ، اقتصاد، محیط زیست، اقلیم و ...) و انجام فرآیندهای مشترک اجتماعی-مهندسی-اقلیمی در نهایت به یک پیش‌بینی آینده‌نگری می‌رسد. بنابراین ورودی‌های آن (طیف وسیعی از اطلاعات متنوع و متعدد) و خروجی‌های آن (پیش‌بینی‌ها، برنامه‌ها، افسق‌ها و ...) همگی جنبه امنیتی و اطلاعاتی خاص و حتی طبقه‌بندی شده دارند و پیدا خواهند کرد. حتی در مواردی این ورودی و خروجی‌ها قطعاً و بلاشک پای نهادهای امنیتی-اطلاعاتی یا نظامی-دفاعی را هم به‌مسئله باز خواهند کرد که خود گویای آن است که واسپاری آن به مشاور خارجی بسیار تفریض خام و کارشناسی نشده است.

در شرایطی که موضوع دریا، بخشی جدایی‌ناپذیر از امنیت ملی، اقتدار منطقه‌ای، توان لجستیک، منابع استراتژیک و مرزهای ژئولیتیکی ایران است، چگونه می‌توان طراحی بلندمدت این‌فضا را به نهادهای بیرونی واگذار کرد؟ این نه‌تنها از منظر اقتصادی اشتباه است، بلکه اشتباهی راهبردی و خطرناک از نظر حکمرانی دریایی است.

۴- پیامدهای خطرناک تصمیم شتاب‌زده

چنین تصمیمی، در صورت اجرا، تبعات نگران‌کننده‌ای در

حمایت خواهیم کرد.

به گزارش روابط عمومی سازمان حفاظت محیط زیست در این جلسه مقرر شد هماهنگی‌های لازم میان دستگاه‌های ملی و استانی برای تسریع در اجرای مصوبات ستاد ملی و خاصه شروع مطالعات فاز اجرایی انتقال آب دریا صورت پذیرد.

پی خواهد داشت:

- بی‌اعتمادی به بدنه علمی و دانشگاهی داخلی
- و تضعیف سرمایه اجتماعی نخبگان
- هدررفت منابع مالی قابل توجه یا توجه به دستمزدهای ارزی مشاوران بین‌المللی
- ایجاد رانت و شبکه‌های فساد اداری در قالب واسطه‌گری و قراردادهای غیربهرینه
- تضعیف حس مالکیت نهادی و مردمی نسبت به پروژه، چرا که خروجی آن «وارداتی» تلقی خواهد شد
- در واقع، این تصمیم می‌تواند تبدیل به نقطه آغاز شکاف جدیدی میان سیاست‌گذاری دریایی و نخبگان این حوزه شود؛ شکافی که جبران آن در سال‌های آینده آسان نخواهد بود.

پیشنهاد پایانی

با عنایت به اهمیت راهبردی و آینده‌ساز پروژه توسعه دریامحور، پیشنهاد می‌شود:

- کارگروه ملی ارزیابی ظرفیت مشاوران داخلی با مشارکت انجمن‌های علمی، دانشگاه‌های تخصصی و نهادهای اجرای‌ذی‌ربط تشکیل شود.
- مشارکت مشاوران بین‌المللی صرفاً در نقش پشتیبان فنی یا peer reviewer و نه در مقام مشاور اصلی، تعریف شود.
- در صورت نیاز، مدل‌های همکاری مشترک (JV) بین مشاور داخلی و خارجی طراحی شود تا هم تخصص خارجی به کار گرفته شود، هم دانش بومی در طراحی لحاظ گردد.
- با رویکردی شفاف، تمام مراحل واگذاری مطالعات این طرح ملی، تحت نظارت نهادی مستقل و علمی انجام گیرد تا از بروز فساد، تضاد منافع و انحصار جلوگیری شود.

سخن و جمع‌بندی پایانی:

این یادداشت، نه برآمده از احساسات زودگذر، بلکه برخاسته از دغدغه‌ای عمیق، تجربه‌ای میدانی و باور به ظرفیت‌های بومی این سرزمین است. هشدار ما به‌عنوان جمعی از نخبگان، متخصصان و دغدغه‌مندان توسعه پایدار کشور آن است که واگذاری طراحی توسعه دریامحور به مشاور خارجی، نه‌تنها فاقد توجیه علمی و فنی است، بلکه با اصول استقلال علمی، امنیت اقتصادی و عزت ملی نیز در تضاد است.

این تصمیم، در صورت اجرایی شدن، می‌تواند به الگویی خطرناک بدل شود؛ یعنی هر جا پیچیدگی بسود، آن را برون‌سپاری کنیم؛ هر جا اعتماد به نفس نداشتیم، نسخه وارداتی ببیچیم؛ و هر جا باور به نخبگان داخلی تضعیف شد، درهای کشور را به‌روی مداخله خارجی باز کنیم. جامعه علمی کشور، هنوز با انگیزه، باانگیزه‌تر از همیشه، آماده‌است تا با تشکیل کارگروه‌های ملی، بین‌المللی‌سازی اصولی، بهره‌گیری از ظرفیت دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی، شرکت‌های دانش‌بنیان، نهادهای محلی و دستگاه‌های اجرایی، یک مدل بومی، قابل دفاع و باثبات برای توسعه دریامحور ایران طراحی کند.

از ریاست محترم جمهوری، معاونت علمی، وزارت راه و شهرسازی، سازمان برنامه‌وبودجه و سایر نهادهای ذخیل، تقاضا داریم به‌جای اعتماد به نسخه‌های خارجی، سرمایه‌گذاری بر سرمایه انسانی داخلی را در اولویت قرار دهند. این نه‌تنها مسیر منطقی‌تر، کم‌هزینه‌تر و پایدارتر است، بلکه گامی در راستای تحقق شعار «ایران قوی» و اجرای واقعی «نقشه راه پیشرفت ملی» خواهد بود.

با احترام و امید به اصلاح تصمیمات راهبردی کشور به نفع عزت ملی، توسعه پایدار، و خودباوری نخبگان ایرانی.

دکتر مهدی عجمی – عضو هیأت علمی گروه سواحل، بنادر و سازه‌های دریایی دانشگاه صنعتی شاهرود.

چهارشنبه ۱۳ اردیبهشت ۱۴۰۴ - سال یازدهم - شماره ۲۱۸۴

دریایایه

بنادر

اولین همایش هوش مصنوعی در صنایع دریایی در دانشگاه شریف برگزار می‌شود

اولین همایش هوش مصنوعی در صنایع دریایی با محوریت‌های متنوعی از جمله امنیت و ایمنی در دریا و دریانوردی، هدایت و ناوبری گردشگری دریایی و توسعه بنادر هوشمند در دانشگاه صنعتی شریف و ISC برگزار خواهد شد.

به گزارش اقتصادسرآمد، اولین همایش هوش مصنوعی در صنایع دریایی با محوریت‌های متنوعی از جمله امنیت و ایمنی در دریا و دریانوردی، هدایت و ناوبری گردشگری دریایی، و توسعه بنادر هوشمند برگزار خواهد شد. این همایش که به همت دانشگاه صنعتی شریف و ISC برگزار می‌شود، به بررسی موضوعاتی چون آبی‌زی‌روری و منابع زیستی دریایی، زنجیره تأمین و لجستیک دریایی، پایش محیطی و اقیانوس‌شناسی، و برنامه‌ریزی و حکمرانی بقا در دریا و پزشکی دریایی می‌پردازد.

علاوه بر این، مباحثی نظیر ارتباط و امنیت سایبری، مدیریت پروژه‌های دریایی، بهره‌برداری از منابع نفت و گاز و انرژی‌های تجدیدپذیر، شناورهای هوشمند و ربات‌های دریایی بدون سرنشین، کاهش مصرف سوخت و افزایش بهره‌وری ناوگان دریایی، ساخت، نگهداری و تعمیر شناورها و سازه‌های فراساحلی نیز در اینس همایش مورد توجه قرار خواهد گرفت.

برنامه‌های همایش شامل میزگردها، ارائه مقالات، کارگاه‌های تخصصی، نمایشگاه دستاوردها، مسابقات ایده‌پردازی، وینتارها و سخنرانی‌های کلیدی خواهد بود. این رویداد فرصتی مناسب برای تبادل نظر و ارائه آخرین دستاوردها در حوزه هوش مصنوعی و صنایع دریایی فراهم می‌آورد.

فرماندار خرمشهر:

توجه به اقتصاد دریامحور در توسعه اشتغال شهرستان اثر گذار است

سرپرست فرمانداری ویژه خرمشهر با تاکید بر بهره‌گیری از ظرفیت‌های بخش خصوصی در اشتغالزایی و مهارت آموزی دانش آموزان و دانشجویان دانشگاه علوم و فنون دریایی گفت: توجه به اقتصاد دریا محور در توسعه اشتغال خرمشهر تاثیر گذار است.

به گزارش اقتصادسرآمد، شاهین هاشمی در نشست با مدیران دانشگاه‌ها، مدیران هنرستان های کار دانش و آموزشگاه های فنی حرفه‌ای خرمشهر بیان کرد: باتوجه به ظرفیت آموزشی دانشگاه علوم و فنون دریایی، مراکز آموزشی فنی و حرفه‌ای و شرکت آمسکو، تمرکز بر اقتصاد دریا محور، نقش محوری و کلیدی در توسعه اشتغال شهرستان ایفاپ می‌کند. وی با تأکید بر اینکه نیاز جامعه حرکت به سمت مهارت آموزی است گفت: هدف این است که جامعه از مدرک محوری به سوی مهارت محوری حرکت کند.

هاشمی افزود: در خرمشهر ظرفیت‌های بالقوه متعددی برای اشتغالزایی وجود دارد و لازمه آن فراهم آوردن فرصت‌های شغلی متناسب با نیاز بازار کار و توانمندسازی مهارتی دانش آموزان و دانشجویان است.

سرپرست فرمانداری ویژه خرمشهر اظهار کرد: توسعه اشتغال در محور دریا می‌تواند تغییرات شگرفی در زندگی افراد جامعه ایجاد کرده و به آنان کمک کند تا با کسب مهارت‌های نوین، به‌سوی آینده‌ای روشن و امیدبخش گام بردارند.

هاشمی با اشاره به اینکه امروز دانشجویان و دانش آموزان کارآفرین باعث افتخار ایران اسلامی هستند گفت: باید تلاش بر این بشاد تا دانش آموزان در این حرفه آموزشی‌ها مشتاق و به این سمت هدایت شوند.

سرپرست فرمانداری ویژه خرمشهر با بیان اینکه دستگاه های متولی در بخش اشتغال و آموزش باید با هم ارتباط هدمند و جامع داشته باشند گفت: باید یک بانک اطلاعاتی تعریف شده و در آن ظرفیت‌ها و تقاضاها گردآوری تا براسای اوقات فراغت دانش آموزان در فصل تابستان برنامه ریزی شود.